

PÅSKRESA TILL LETTLAND och SVERIGEBESÖK EN SOMMARVECKA

För tredje gången på fyra år skulle det bära av till Lettland. Till barnhemmet Bērnu Oāze i den lilla byn Lauveri, nära ryska gränsen. Samt till den kanske ännu mindre byn Lipuški, vid berget Mākonkalns, där ännu ett barnhem, eller snarare ett ungdomshem, öppnats i en f d skola i Bērnu Oāzes regi.

För första gången skulle färden gå med bil. Min pappa var utsedd till chaufför då jag inte ville behöva köra ensam genom hela Lettland. Dessutom visste jag att hans goda förmåga att packa skulle komma väl till pass. Och nog blev bilen fullastad. Först med insamlade kläder och skor här från Sverige. Samt en del egeninköpta presenter plus gåvor från bokhandeln Bok & Bild i Stockholm. Väl framme i Riga sprang jag runt och shoppade kläder, böcker, leksaker, pyssel, schampo och duschtvål, hårsnoddar och tandborstar mm för de pengar som Rädda Barnens lokalavdelning i Falun skänkt till barnhemmen.

Jag reflekterade över att jag började känna mig märkligt hemma i Riga och tyckte att jag hittade bättre där än i Stockholm. Jag lyssnade till lettiskan. Fick tårar i ögonen vid frihetsstatyn. En stark känsla av historiens närvaro. Av det förtryck som varit, men som man frigjort sitt grepp ifrån. Det var som om historiens vingslag ven i luften. Grep tag i mig. Och jag tänkte att jag borde läsa mer om Lettlands historia. Men på denna resa blev inte någon tid eller ro att fördjupa sig i historien eller turista i kyrkor eller muséer. Nej, inte ens min pappa som aldrig varit i Lettland förut och som gärna besöker turistmål, fick tillfälle till det.

På Biešu iela, lite utanför centrum, besökte vi Bērnu Oāzes administrativa center, där bl a chefen Sergejs Maksimovs har sitt kontor. Tyvärr fick vi inte möjlighet att träffa honom denna gång. Och ingen av de kvinnor som jag träffat vid tidigare besök arbetade kvar. Det kändes lite tomt. Det var så mycket jag ville veta. Så mycket jag ville fråga. Jag hade ju mejlat till en utav dem att vi skulle komma. Nu visade det sig att nog ingen visste om det. Men vi fick i alla fall ett kort möte med Krista, som jag tyvärr inte minns efternamnet på. Hon var glädjande nog duktig på engelska och kunde berätta det viktigaste för mig. Att mitt fadderbarn Jolita samt även mitt mammas fadderbarn Rihards hade flyttat från Lauveri till Mākonkalns. Då var det alltså dit vi skulle åka först.

På den ca 30 mil långa resan genom Lettlands platta landskap stannade vi och fyllde på vår redan fullastade bil med flera kassar frukt. Jag letade också påskäggs att stoppa godis i, men den traditionen fanns inte.

Resan kändes lång. Jag väntade på mötet med barnen. Med Jolita.

Så stod hon slutligen där framför mig. Käraste Jolita. Men jag kände nästan inte igen henne. Hon hade blivit så stor. Uttrycket i ansiktet hade förändrats. En tonåring. Hon tvekade också lite först. Men snart fanns en hand i min var jag än gick. Eller två. För Rihards slöt också upp vid min sida. Också så stor nu, men ändå fortfarande så liten. Jag tänkte att skillnaden gentemot de andra barnen ökar med åren. Glädje och sorg i en rörig blandning inom mig.

Möten med nya ungdomar. Omhändertagande Elvijs blev vår guide. Tack vare honom kunde vi göra en fin utflykt upp på det lilla berget Mākonkalns. Även då med två händer i mina.

Pappa filmade.

Vi delade ut kläder, böcker och saker. Kändes kluvet. Lite för lite saker som passade till stora, tuffa tonårskillar.

Vi följde också med på gudstjänst tillsammans med ett par av de äldre killarna på långfredagen. En annorlunda, stark, meditativ upplevelse.

Alltför snart var det dags att ta farväl.

Men det var också gott att komma till Lauder i igen. Här fanns lite yngre tjejer som helhjärtat följde oss och blev alldeles busigt uppspelade; spelade hög musik i bilen, tjatade om godis, skojade och skrattade.

Påskförberedelserna var i full gång och vi fick bland annat delta i äggmålning.

Jag tänkte att Jolita borde vara här. Att hon inte riktigt passade in i Mākonkalns, bland alla stora killar och endast ett par äldre tjejer. Men det var för att kunna gå i en specialskola i Malta som hon fått flytta. Men hon trivdes inte i skolan heller. Varför? Det oroade mig att hon känts mer stängd och ledsen än förut.

Det blev ett par fina dagar i Lauder i. Som vanligt fina möten och starka känslor. Tekniken blev återigen en viktig mötespunkt och upphov till många skratt, då vi kunde titta på foton och pappas videofilm.

Starkast inom mig på hemresan var nog att jag nu visste att Jolita själv verkligen ville komma till mig i sommar. Nu skulle jag göra ALLT för att det skulle kunna bli så.

Och hon kom. Efter många mejl, papper och översättningar hit och dit.

På färjetterminalen i Stockholm hämtade jag henne i mitten på juli. Ett gäng andra ungdomar och personal kom samtidigt för att tillbringa en vecka på sportläger i Sörmland. På sitt självklara sätt

kramade hon mig, tog direkt min hand och sa bestämt :

– Ejam, ejam! (Nu går vi!) och drog i mig för att gå till bilen så fort som möjligt.

En intensiv, jobbig, underbar, känslösam, rolig och lärorik vecka blev det, med bad, musik och djur som de viktigaste hörnstenarna. Rastlösheten i Jolita visade sig med stor tydlighet. Än från det ena till det andra. Men i vattnet och musiken kunde hon stanna upp. Och i hundpromenaderna.

Jag förundrade mig över att det ändå gick så bra. Att vi kunde förstå varandra så väl, trots att vi inte talar samma språk. Men hon fick nog konstiga svar av mig ibland. Men tålamodet var stort. Vi möttes i närheten, i närvaron.

Speciella minnen är när vi mitt på dagen kröp ner i sängen när åskan gick. När vi gång på gång åkte vattenrutschkana på Lugnetbadet i Falun. När jag första gången tvättade hennes hår. När hyresvärdin gav henne en stor disneyfigur som annars skulle slängas och Jolita skrattade som jag aldrig hört henne skratta förut. Hon skrattade över huvudtaget mycket denna vecka. Och jag var så glad att hon var glad. Oron hade ju funnits där att det kunde bli helt fel. Att hon kanske skulle gråta och längta hem, bli rädd och arg. Jag visste egentligen så lite om hennes handikapp. Så det kändes som en gåva att veckan kunde bli så som jag drömt om att den skulle kunna bli.

Färden tillbaka till färjan i Stockholm var nog den mest krävande bilresa som jag varit med om.

Jolita var så uppvarvad. Både förväntansfull inför hemresan och ledsen inför upprottet. Känslorna verkade helt enkelt svämma över och hon skulle kittla mig, ta tag i ratten, ta av sig säkerhetsbältet och frågade vid i princip varje hus vi passerade om det var Stockholm. Att försöka vara pedagogisk (på lettiska), koncentrera sig på bilkörningen, särskilt i söndagseftermiddagstrafiken i Stockholm och hantera mina egna känslor inför avskedet, var påfrestande.

När jag kramat och pussat Jolita hejdå och satt mig i bilen igen så kom tårarna och frågorna om när vi skulle ses igen, frågorna om hur hon egentligen har det i skolan, hur det ska gå för henne i livet. Men när jag landat lite kom förstås också glädjen över vår fina vecka. Glädjen över att fått förmånen att få lära känna denna fina lilla tjej och förhoppningen om att hon ska kunna komma hit nästa sommar igen.

Victoria Törnqvist